

RECENTE PUBLICATIES***RECENT PUBLICATIONS***

Ralf H.E. Mullers, 2009. The commuting parent. Energetic constraints in a long distance forager, the Cape gannet. 168 pp. Te downloaden op <http://irs.ub.rug.nl/ppn/317897853>

Proefschrift van Ralf Mullers over Kaapse Jan-van-genten *Morus capensis*. Deze soort vertoont al jaren een negatieve populatietrend. Ralf onderzocht het gedrag en reproductiesucces van deze soort op de eilanden Malgas (Zuid-Afrika) en Ichaboe (Namibië). Het verhaal klinkt bekend. Verminderde beschikbaarheid van prooidieren – ansjovis en sardines- heeft geleid tot een verminderde kwaliteit van het voedsel voor kuikens. Met als gevolg dat kuikens minder snel groeien en een lagere overlevingskans hebben. Tijdens periodes van voedselschaarste laten oudervogels hun kuikens bovendien op een te jonge leeftijd alleen, wat leidt tot een verhoogde predatie van de kuikens door meeuwen en pelikanen. Ondanks dat de ouders van Ichaboe langere foerageertochten maken dan op Malgas, groeien kuikens op Ichaboe sneller en hebben ze een hogere overlevingskans. Op Malgas brengen de ouders meer visafval naar hun jongen, maar dit is geen goed alternatief voor de kuikens door de lage kwaliteit van dit voedsel. Ondanks de grote verschillen in foerageergedrag tussen de beide eilanden, is er geen verschil in energie besteding van de ouders. Een experiment waarbij één ouder gehandicapt werd door de twee buitenste handpennen vast te tapen, liet zien dat volwassen Kaapse Jan-van-genten hun overleving niet riskeren door hun reproductieve inspanning te verhogen om hun jong groot te brengen. Precies wat je verwacht bij een lang levende soort. Ralf concludeert dat op Malgas met name een hoge predatiedruk in ieder geval gedeeltelijk verantwoordelijk is voor de populatie afname. Op Ichaboe zijn geen aanwijzingen gevonden dat dit het geval is, maar hier zijn ook geen aanwijzingen gevonden dat verhoging een oorzaak is. Mogelijk is een verminderde overleving van uitgevlogen jongen of volwassen vogels daar de oorzaak van de populatie afname. Hoewel er hier en daar wat open eindjes te vinden zijn is het een interessant proefschrift dat meer biedt dan de samenvatting in het dankwoord "Fish, foraging and fucking in filthy fish fuckers". (SG)

Guido Rappé 2008. De Zee van Toen. Een historisch-ecologische verkenning van de zuidelijke Noordzee (1930-1980), uit de mond van Vlaamse vissers. Uitgave Provincie West-Vlaanderen, Brugge. Rijkelijk geïllustreerde hardback. Pp 463.

Vorig jaar rondde Guido Rappé een tweejarig project *De Zee van Toen* met een gelijknamig boek af. In dit boek beschrijft hij de Noordzee in de periode 1930-1980. De hoofdmoot van de beschreven kennis is afkomstig van interviews met Vlaamse vissers, geboren tussen 1914 en 1951. In goed Nederlands een mooi voorbeeld van *oral history*. Het doel van de gesprekken was antwoord krijgen op vragen als; "*Wat was de toestand van de zee, hoe 'zag' die er vroeger uit (in ecologisch opzicht). Wie waren de bewoners? Ging het om dezelfde soorten vissen? Zaten er meer of minder zeehonden, bruintjes...?*"

Zeezoogdieren en zeevogels vormen slechts een deel van het boek, maar fragmenten van interviews geven een beeld van het vroegere voorkomen in de zuidelijke Noordzee. Een synthese van de verzamelde informatie en bestaande kennis laat nog eens zien dat zuidelijke soorten als Tuimelaar en Gewone Dolfijn (maar ook de 'noordelijke' Bruinvis) in de warmere periode in de eerste helft van de 20e eeuw talrijker waren dan daarna. Volgens de vissers waren verschillende vissoorten destijds ook talrijker (en groter). Een soort als haring was ook algemener, zodat misschien gesproken kan worden van een talrijker voorkomen van een 'haringgemeenschap'. De laatste jaren lijkt een vergelijkbare trend ingezet te zijn. Het noorden van de Noordzee wordt oceanischer, terwijl het zuiden van de Noordzee steeds meer op het oorspronkelijke noorden begint te lijken. Door een grotere instroom van warmer water van de Atlantische Oceaan wordt de Noordzee als het ware in elkaar gedrukt. Kernachtig samengevat: "*De Noordzee heeft een eigen identiteit, maar blijft het kleine broertje van de oceaan.*"

Guido plaatst de verzamelde informatie over zeezoogdieren, vissen, kwallen, zeesterren en al wat dies meer zij in een breder ecologisch kader. Het boek is daardoor meer dan een mondelinge geschiedenis van de Noordzee gezien door de ogen van vissers. Een aanrader voor iedereen met interesse in de Noordzee. (SG)

Erratum

In Sula 22(1): 40-41 is een foutje geslopen in "Ijseendentrips in de Westelijke Waddenzee". De url van Jan Rotgans is www.janrotgans.com in plaats van www.janrotgans.nl